

סוף זמן קר"ש

עש"ק פינחס

8:41

עש"ק מטו"מ 8:38

מאן דלא קרי קר"ש בעונתיה
בנדוי הוא כל ההוא יומא
(זוה"ק בלק קפ"ז)

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרשת פינחס

מוס' מכות ב. עד ג.

פרשת מטו"מ

מוס' מכות ד. עד ו.

וע"י לימוד מוס' מכות אפשר לצאת
חובת המכות ויסורים שנגזר שיבואו
ד' וזוכה להציל מכל צרה וצוקה
מדברי רבינו שליט"א בסיום מוס' חמשה

בי"ה

י"ה תמוז תשס"ט

פינחס

שנה י"א גליון ל"ד (תע"א)

צדיק בן צדיק

בפסוק פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן. במדרש בדיון שיטול שכרו. ותמוה וכי דוקא בשביל שהוא בן אלעזר יטול שכרו, ונ"ל דאיתא בברכות (דף ו) אמר משה מפני מה צדיק ורע לו וצדיק טוב לו, ומשני צדיק טוב לו וצדיק בן צדיק, צדיק ורע לו צדיק בן רשע וכו', והשתא א"ש פנחס בן אלעזר בן אהרן צדיק בן צדיק בדיון שיטול שכרו, ודו"ק.

מדרש יהונתן

קורין על הסדר

אמרינן בגמרא פנחס זה אליהו. יש קושיא למה לא אמר בהיפוך אליהו זה פנחס כי השם של אליהו הוא מאוחר משם של פנחס והנראה הדנה כתיב פנחס בשעה שקנא קנאת ה' צבאות פרחא ממנו נשמתו ואו ברגע זו בא לבהינה שנקרא בשם אליהו ואח"כ כשחזר אל עצמותו או חזר לקרא בשם פנחס ונמצא שם אליהו קודם לשם פנחס בשעה שפרחה נשמתו.

קדושת לוי

תועלת גדול

ובחדש השביעי באחד לחדש וגו'. מלבד עולת החדש ומנחתה וגו', ברשיי מלבד עולת החדש מוספי ראש חודש שהוא ביום ראש השנה. האמת שזה מחלוקת קדומה אם שעיר ראש חודש קרב בראש השנה, ובוה תלוי שני הנוסחאות אם מוכיחין במוסף של ראש השנה שעיר של ראש חודש. רק מה שקשה לכאורה דבגמ' (שם ט.) אמרינן דלכולי עלמא דרשינן ושעיר עוים אחד חטאת לה' כדריש לקיש, דהטעם דבשעיר ראש חודש כתיב לה', אמר הקב"ה שעיר זה יהא כפרה על שמייעתי את הירח וכו', ולפי טעם זה היה צריך להקריב שעיר ראש חודש אפילו בראש השנה.

ובדרך דרוש העלתי דשפיר מצינן למימר דבר"ה זה של ראש השנה לא שייך שום כפרה על מיעוט הירח, והיינו לפי מה דאיתא בסוגיא דרי"ה (דף ה:) תיר כן לישראל הוא משפט לאלקי יעקב, מלמד שאין בית דין של מעלה נכנסין לדון אלא אם כן קידשו בית דין של מטה את החדש. וא"כ לפי זה מיעוט ירח דחדש זה הוא להודיע חיבתן ושבחן של ישראל, ולתועלת גדול, כיון שיום זה הוא חק ומשפט לאלקי יעקב, וכל צבא השמים עומדין עליו מימינו ומשמאלו, שהללו מימינים והללו משמאלים לקטר על ישראל, וא"כ מסתמא לאחר שראוין כל השבח הזה שהקב"ה וכל פמליא שלו עומדים ומצפים עד שיקדשו הבי"ד של מטה החדש, ע"י זה בודאי נסתתמו טעותיהם של המקטריגים ונעשים סניגורים להפך בזכותן, ומודים ואומרים כי מי גי' גדול אשר לו אלקים קרובים אליו (דברים ז, ז), ולכן אין צריך כפרה בחדש זה, כיון שהמיעוט היא לתועלת גדול.

שמים שוה

החלצו מאתכם וגו'. הנה א"י בספרים כי זה היה בעין מכירת יוסף שנסמר למדינים וע"י שלטו בישראל והנה אח"כ

בין המצרים

טעם לקריאת פ' פינחס בימי בין המצרים

פרשת מטות מסעי הוא תמיד במחובר, והקשה בש"ת מהר"ט (ארי"ח סימן ד) למה אין אנו מחברים חקת בלק לקרותם כאחת, וקורין מטות ומסעי מחוברין, יעשו להפך לקרות מטות ומסעי נפרדים, והיה חקת ובלק מחוברים. והגלע"ד בזה ע"פ דאיתא במדרש כי אילו היה מרע"ה נכנס לארץ ישראל, אז היה נעשה אז התיקון בכל העולם בשלימות גדול, כאותו התיקון אשר יהיה בביאת משיח בבי"א, אך ע"י שמרע"ה מת במדבר ע"י לא נתקן העולם בשלימות, וזה היה סיבה לכל הגלות ולכל הקורות והתלאות אשר עברו על ראשינו מאז ועד עתה. ומעתה דעת לבבנו נקל, כי מזה הטעם אנו מפרדין פ' חקת ובלק, והוא, בכדי לקרות פ' פינחס בין המצרים, אשר שם נזכר ממימת מרע"ה, להורות נתן, אשר כל התלאות והצרות שעברו עלינו בימי המצרים הללו, הכל הוא בסיבת מיתת אדונינו משה.

בית יצחק

אפשר לומר בטעם שקורין תמיד פרשת פינחס באלו הג' שבועות

בין המצרים, ע"פ דברי התרגום יונתן בן עוזיאל, על הפסוק לכן אמור וגו', ואעבדיניה מלאך קים ויחי ויחי לחיי עלמא למבשרא גאולתא בסוף יומיא. והנה כדי להראות שהקב"ה כבר הכין הרפואה קודם למכה, ופינחס זה אליהו, והוא יהיה המבשר הגאולה לישראל, לכן קורין פרשת פינחס בימים אלו להראות שהקב"ה מקדים הרפואה למכה, וע"י אליהו יזכו ישראל שיתהפכו הימים האלה לששון ולשמחה.

דברי יואל

הכתוב העיד על פינחס שהוא אליהו שזכה להכניע חלק הרע

אשר בקרבנו ולהפכו לטוב, כדי ללמדינו שגאולה העתידה אי אפשר שתבא אלא על ידי צדיקים וישרים, ולהוציא מלבם של רשעי עמינו אשר חסיתו והדחיתו את בני ישראל כאילו השפיע הקב"ה אתחלתא דגאולה על ידי רשעים עוזבי תורה רחמנא לשיזבן מהאי דעתא, ולזה לאחר שהעידה תורה על פינחס שהוא צדיק גמור, וביאר התרגום להשמיענו לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום, וביאר התרגום יונתן ואעבדיניה מלאך קים ויחי ויחי לעלמא למבשרא גאולתא בסוף יומיא, כי מאחר שפינחס הוא צדיק גמור בלי שמץ חטא ועון כלל, על כן לו נאה ולו יאה להיות מבשר גאולת ישראל.

ויתכן לומר כי מטעם זה קורין פרשת פינחס ברוב השנים בימי

בין המצרים, כדי לחזק ולמאין לבבות ישראל באורך הגלות, אשר אף שכבר עברו זמן זמנים טובא בגלות החל הזה, ועבר קציר כלה קיץ ועדיין לא נושענו, מכל מקום יתחזקו בני ישראל באמונה שלימה בביאת משיח, ואם יתמהמה תהה לו כי בא יבא לא יאחר, ודבר זה הבטיחנו הכתוב בפרשה זו לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום, וכביאר התרגום יונתן ואעבדיניה מלאך קים ויחי ויחי לעלמא למבשרא גאולתא בסוף יומיא,

ברך משה

תולדות יעקב

עושה כמעשיהם

וידבר ה' אל משה לאמר. פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן וגו'. לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום. פירש"י לפי שהיו השבטים מבויים אותו הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לע"ז. והרג נשיא שבט מישראל. לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן עב"ד: הרגישו המפרשים מה תיקון הכתוב ביחסו אחר אהרן. אעפ"כ יבווהו אותו שפיטם אבי אמו כו' ואת"ל לפי שמשפחת אב קרובי משפחה ולא משפחת אם. א"כ הי"ל ליחסו אחר אביו לבר פנחס בן אלעזר הכהן דבהכי טג:

נ"ל לפרש ע"פ גמרא דיומא (דף עא:) ת"ר מעשה כההן גדול אחד. שיצא מבית המקדש. והיו אזלי כולי עלמא בתרי'. כיון דחוינהו לשמעיה ואבטליון שבקוה לדידיה. ואזלי בתר שמעיה ואבטליון. לסוף אתו שמעיה ואבטליון לאפטורי מיני' דכהן גדול. אמר ליה ייתון בני עממין (לשון גנאי לפי שבאו מבני בניו של סנחבר ע"ש רש"י) לשלם. אמרו ליה ייתון בני עממין לשלם דעברין עובדא דאהרן. פירש"י עובדא דאהרן רופי שלום, ולא ייתי בר אהרן לשלם. דלא עביד עובדא דאהרן עב"ל. הרי דאפילו מי שאינו מיוחס ממשפחת רם אפ"ה אם הוא עושה כמעשה אהרן ראוי הוא לברכת השלום. כמו אהרן שהיה אוהב שלום ונאמר בו בריתו היתה אתו ההיים והשלום:

והו שאמרו הכתוב נגד תלונת השבטים שהיו אומרים עליו ראייתם בן פוטי זה כו'. אפילו לפי דבריהם שאינו מיוחס מ"מ הלא בהשיבו את חמתו ועשה שלום בין ישראל לאביהם שבשמים בזה עבד עובדא דאהרן אבי אביו וראוי שיהיה דומה לו ולהתברך בברית שלום כמוהו.

חזרי תורה

הילולא דצדיקיא

הרה"ק בעל אור לשמים מאפטא זצ"ל

כ"ה תמוז

למד תורה מתוך דחקות גדול, והיה עני מדוכא, וימי שבתו בסטאבניץ היו ימים של צער ועוני הגוף, ומסופר בכמה מקומות ענינים נפלאים מימי זיכוד הללו, אשר בהם זיכך את גופו לבלי ליהנות מהעולם, הצדיקים ידעו מעבודתו זו, וגם ניבאו לו עתיד טוב, וגם הוא בעצמו ידע מראש כי יקיים בו "וישגב אביון מעוני", וקיבל הכל בדומיה ובצמיה לרחי ה'.

"שמעתי מכ"ק אאזמו"ר הרה"ק מוואלברויס זצ"ל כי קודם שנתפרסם בעולם היה ל"עני ואביון גדול, ועל פסח היה מחמיר גדול ולא הכשיר שום כלי ורק אכלו בכלי חרש, ובכתה אשתו הרבנית, ושאלה מדוע את בוכית, השיבה למה לא אבכה, איש קדוש כמוך יצטרך לאכול בכלי חרש, נחמה והבטיחה שלשנה הבאה יזכו לאכול בכלי זהב, וכן הוה, לשנה אחרת הביא חסיד מווארשא מתנה על פסח כלי זהב, ובפסח כשאכל הרוטב בכלי זהב קרא אותה שתבוא לאכול מהכלי זהב כדי לקיים הבטחתו מאשקד"י. (מוצל מהאש, סדר היוחסין כט).

דבר זה, אבל באופן אחר, מסופר בספר גדולת הצדיקים (ויקוקין דנורא טו) "דודינו הרה"ק אלקי הרבי ר' מאירל זצ"ל מאפטא קודם שנתקבל לרב בסטאבניץ היה עני מדוכא, כמעט רוב השבוע היה יושב בתענית, פעם אחת היה לו תענית וזוגתו הרבנית ע"ה היתה מבשלת עבורו "געלע קאשע" והיה דרכם שאחר הבישול היו נותנים הקאשע להקערה ולהדביק הקאשע בדפנות הקערה היטב עד שנעשה גומא בהקאשע, ובתוך הגומא היו שופכים חלב רותח וכך היו אוכלין. אך זוגתו הרבנית לא היה לה קערה ושאלה קערה משכנתה, וכאשר בא לעת ערב אחר מנחה ומעריב עדיין לא בא הרה"ק לביתו, באה השכינה לביתה שתחזיר לה הקערה, אבל הרבנית היתה מבקשת אותה שתמתין עוד כי עדיין לא בא בעלה מביהמ"ד, והלכה השכינה לביתה ושהתה בביתה איזה זמן.

אבל כשהיתה צריכה הקערה מאד הלכה עוד הפעם במהירות להרבנית הני"ל שתחזיר הקערה, וכאשר הקערה היתה עומדת על התנור רצתה לתפוס הקערה, וכאשר הרבנית ראתה שהיא תופסת הקערה רצתה גם היא לתפוס הקערה, והיתה הקערה ביד שניהם, ומתוך התאמצות נפלה הקערה על הארץ ונשברה, והקאשע נפלה על הארץ. ורצפת קרשים לא היה לה רק של עפר, ונתלככה הקאשע לגמרי עד שלא היה ראוי למאכל כלל, והשכנה הלכה לביתה, וכאשר הרבנית ראתה מה שנעשה עם הקאשע היתה בוכית מאד מאד, יען בעלה הרה"ק יושב כ"כ בתענית ועתה מה יהיה לו לאכול כשיבוא לביתו, והיה לה מזה עגמת נפש וצער גדול מאד. בתוך כך בא בעלה, וכאשר ראה שהיא בוכית, נבהל מאד ושאל אותה מה זאת, וסיפרה לו כל המעשה, אז השיב לה בזה"ל "שוין, דאס איז דער לעצטר נסיון, פארדאס וועלן מיר בקרוב עסן צוזאמען אין אז ילבערין שישל", ולא עבר זמן רב עד שנתנו לו כתב רבנות להיות רב בסטאבניץ, וכן היה שבחוח"מ פסח בא גביר אחד מווארשא והביא לו מתנה קערת כסף, ואכלו מקערת כסף כמו שאמר.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

אחד מן הצדיקים שהאירו את שמי החסידות בימי גדולתה ותפארתה היה הקדוש מרן רבי מאיר הלוי זצוק"ל אבד"ק סטאבניץ ואפטא, שהיה ידוע בשם "רבי מאירל מאפטא", בעמח"ס הקדוש "אור לשמים".

נוגד לאביו הגה"צ רבי שמואל הלוי. אחיו הגדול של רבי מאיר, היה הגה"ק רבי מרדכי מסטאשוב זצוק"ל מבני החבריא הק' בלובלין. אמם היתה הרבנית הצדקנית פיגא ע"ה, והרבי מלובלין זצ"ל כשהיה מדבר משני אחים הללו היה קורא אותם "די בני פיגאלע". (ירבה תורה).

בהיותו ילד קטן נתייתם מאביו, ואמו לבדה גדלתו. אמו חבתו מאוד ומעולם לא היתה מקיצתו משינתו. פ"א בנערותו חלם לו שאמו הקיצה אותו, ולא רצה אז לקום וישן הלאה, ושוב חלם לו פעם שנית שאמו הקיצה אותו, והיה לו לפלא כי ידע שאין זה דרכה, וקם וראה שאמו היא בתרדימת השינה, ולא היא הקיצה אותו כלל, והבין שלא אמו הזאת הקיצה אותו רק האם כל חי, די רעכטע מאמע, הקיצה אותו שיקום לעבודת הבורא. (שארית ברוך טז).

ויגדל הילד ויגמל ויצא לשוח בתורה ויעש פרי תבואה, יום יום עלה ונתעלה עד שנעשה ללמדן גדול חריף ובקי טובא, ויצא שמו כעלוי ותלמיד חכם מופלג, עד שזכה ליצוק מים על יד הגאון הגדול בדורו רבי יצחק אברהם הכהן זצ"ל אבד"ק סטאבניץ, בעל כתר כהונה זצ"ל.

רבו זה השפיע עליו מתורתו וחכמתו, וחיבב והעריץ אותו על פני שאר תלמידיו, עד כדי כך שקודם פטירתו השאיר לו חלק מעזובו, וביקש בצוואתו שיעלה את זכרונו ויזכה את נשמתו, כאשר נדפס בתולדותיו אשר בספר כתר כהונה (מוענק בספר מוצל מהאש) בזה"ל:

"לתלמידי ידידי הרבני המופלג החסיד מוה"ר מאיר סג"ל נ"י מסטאבניץ יותן שמונה עשר זהובים פוליש. נפשי בשאלתי הלא ידוע לרמעי"ל מגודל ידיעת התורה, כל תורתו למד ממני וברא מזכה אבא וכמוהו שתלמיד הגון לרבו, זכרוני שיעלה לפניו לזכות נשמתו מה דאפשר, וזה חסד של אמת ומובטחני שימלא בקשתי". (אגב, הגה"צ מוואידיסלאוו זצ"ל הוסיף על זה הגהה על הגליון: "גם הכוס של קידוש צוה לתת לו").

לאחר חתונתו ישב על התורה ועל העבודה בעיר סטאבניץ אצל רבו הני"ל, וגם למד תורה אצל אחיו הגדול אבד"ק סטאשוב הני"ל שהיה מופלג ממנו בשנים, והיה מדריכו בדרך החסידות ומלמדו להועיל בעבודת ה'.

עם הרה"ק מראפשיץ זצ"ל

ידידות מיוחדת שררה בינו ובין הרה"ק הזקן מראפשיץ זצ"ל, בעוד שניהם יושבים בצל קורת הרה"ק בלובלין היו חברים וידידים, וכך נשארו כל הימים, הרה"ק מראפשיץ אף הורה לבנו הצעיר הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זצ"ל שיבחר לו לרבי את האור לשמים ובלשונו הק': "ידו זעסט דארט זיצט א איד מיט א צוריסענעם שטריימעל, וואויל וועט זיין פאר די וואס וועלן זיך צו טשעפען צו איהם".

ברבות הימים אף נשתדך עם הרה"ק מראפשיץ, כי לקח לבתו את הרה"ק רבי מנחם מענדיל

מגלאגוב זצ"ל, שהיה בנו של הרה"ק רבי אשר ישעי' מראפשיץ זצ"ל, חתן הרה"ק מראפשיץ זצ"ל, ומסופר כי בבוא הצדיק מראפשיץ על החתונה הלך הצדיק מסטאבניץ לקראתו בעונה והכנעה יתירה כתלמיד לרבו, ובידו צלוחית עם יי"ש לשתות, וכאשר קיבל ברכת שלום מהצדיק מראפשיץ אמר לו הצדיק מסטאבניץ: "מחותן, כשיבוא משיח צדקינו נלכה לקראתו ג"כ עם צלוחית יי"ש, למען הראות גודל מרירות הגלות שעבר עלינו, שיוכל לראות ולשער א"ע במה החיו והשיבו נפשם עם קדוש בגלות מגודל חלישות לבס", והרה"ק מראפשיץ דהוי משתעי בלישנא דחוכמתא כידוע, השיב: "החיות מיי"ש לא יהיה עוד כל כך רבואת, אני אומר שילכו לקראתו עם רבי' כמוני, ואז יראה משיח צדקינו מרירות הגלות, במה שהחיו נפשם בגלות המר...". (פאר יצחק).

ובספר שארית ברוך (ח"ב, ע) מספר ענין נאה מה שראו אצלו בשעת ימי המשתה הללו. כי היה רגיל שהטאבאק פושקע היה מונח אצלו על השלחן, ובתוך שבעת ימי המשתה של חתנו הני"ל, פ"א בתוך הסעודה נענק הפושקע ממקומו על השלחן, והתחיל לחפש את הפושקע, והחתן בראותו שמחפש הפושקע, לקח את הפושקע והושיט לו בידו, והתחיל הוא תיכף להתאונן ולהתמרמר על החטא ההוא שבא לידו, שהחתן הדומה למלך שימש אותי, ואמר אח"כ החתן: שהוא מברך את עצמו שיזכה שיהיה לו הרהור תשובה כזה קודם כל נדרי, כמו שראה אז לחותנו ששב על החטא ההוא.

עד היכן גדלה ידודותם של הני תרי צדיקי, וכמה גדול היה הרב מראפשיץ בעיני האור לשמים, אפשר לראות ממעשה זו שסיפר הרה"ק מבארנוב זצ"ל כי לוקינו הרה"ק מראפשיץ היה אהבה וחיבה גדולה עם הרה"ק ר' מאיר מאפטא זצ"ל, וכאשר נפטר זקנו מראפשיץ לא הודיעו לר' מאיר ז"ל מפטירתו זמן רב, פ"א בא איש כפרי אשר דר בכפר סמוך לעיר ראפשיץ, ויכנס להצדיק ר' מאיר והציע לפניו בקשתו, כי כאשר הוא מחזיק פרות חולבות אצל אדון א', וכעת נתמעט פרנסתו, כי הפרות חדלו לתת חלבן, ובתוך הדברים סיפר כי מלפנים כאשר היה במצוקה נסע אל הצדיק מראפשיץ, וכעת אחרי פטירתו הוא מבקש אשר הרבי מאפטא ומסטאבניץ יהיה פועל ישועות עבורו, ויהי כאשר שמע הרה"ק ר' מאיר זצ"ל את הבשורה רעה, הכה בכפו על ראשו וישא את קולו ויבך, וסגר את עיניו בחדרו, לאחר שעה יצא ואמר אל הכפרי בזה"ל: דיר פעלט א רבי, פאר משיח'ס צייטן וועט א טשוואק אויך קענען געבן מילך, נאר עס איז נעביך א רחמנות אויף ציון וירושלים וואס האט נעביך אהנגעווארן א הארץ פריינט. (מגדיל ישועות מלכו אות מד).

לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל הי' אלהיו עמו ותרועת מלך בו, פירש"י לא הביט הקב"ה און שביעקב, שכשהן עוברין על דבריו אינו מרדקק אחריהם להתבונן באונות שלהן ובעמלן שהן עוברין על דתו. וצריך ביאר היאך אמר שהש"ת אינו מרדקק אחריהן כשהן עוברין על דתו, הלא אמרו חז"ל (בבא קמא ג.) כל האומר הקב"ה ותן יותרו חייו.

ב אל מוציאם ממצרים כתועפות ראם לו, ופירש"י אתה אמרת עם יצא ממצרים, לא יצא מעצמו אלא האלהים הוציאם, כתועפת ראם, אומר אני שהוא לשון יעוף יעופף המעופף ברוב וגובה.

ואפ"ל על פי מה דמתאמרא משמיה דהגה"ק מהרי"ד מבעלזא לפרש הכתובים (שמות יז י) ופרעה הקריב וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נוסע אחריהם ויראו מאוד ויצעקו בני ישראל אל ה', וביאר על פי מה שאמר הגה"ק השר שלום מבעלזא ז"ע על הפסוק (שמות יג יז) ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא, כי אמר אלהים פן ינחם העם, פי' פן ינחמו ממעשיהם הרשעים לעשות תשובה באמת, בראותם מלחמה, היינו מלחמת היצר, וכדי שתהא התשובה בשלימות ושבו מצרימה, כי התשובה צריכה להיות באותו מקום שחטאו כדאיחא בגמרא (יומא פו.), אבל הקב"ה לא רצה שישבו עוד למקום טומאה זו, עכ"ד. וזה שאמר ופרעה הקריב, ואיתא במדרש (שמו"ר פכ"א ס"ה) שהקריב את ישראל לתשובה. וכשראה הקב"ה גודל תשוקתם לשוב תשובה אמיתית, עד שבשביל כך רצונם לשוב למצרים כדי שתהא התשובה באותו מקום, הביא הקב"ה את ארץ מצרים לשם, וזהו והנה מצרים נוסע אחריהם, שנעקר כל ארץ מצרים אחריהם, ויצעקו בני ישראל אל ה', שעשו תשובה כראוי, עכ"ד.

וע"פ פי זה אמרתי לפרש מה דאיחא במדרש רבה (פ"ה ס"א) הה"ד (תהלים קיט טז) חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך, אמר דוד רבונו של עולם בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך, והיו רגלי מוליכות אותי לבתי כנסיות ולבתי מדרשות. והקושיא מפורסמת היאך יתכן שהיה דוד המלך מבקש לילך בכל יום ויום למקומות שונים אשר לא לה' המה. אמנם לפי דרכינו יש לומר כי דוד המלך בגודל ענוותנותו חשב בנפשו לפי גודל מדריגתו שלא יצא ידי חובתו כלפי שמיא, וע"ד שכתב בספח"ק נועם אלימלך (באגרת הקודש הנדפס בסופו) על מאמר חז"ל (ברכות לד:) במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שם, הכוונה על הצדיק העובד ה' באהבה ומרדקק על עצמו כחוט השערה, ועושה תשובה בכל רגע על כל נדנוד קל של עבירה, ובמקום הצדיק הזה שהוא נקרא בע"ל תשובה, אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, היינו צדיקים שאין מרגישים בחטא קל לעשות תשובה בכל רגע, אינם יכולים לעמוד במחיצת הצדיק שהוא בעל תשובה, עכ"ד. ודוד המלך היה במדריגה זו שהיה תמיד מרדקק על עצמו בכל מעשיו, ועל כן בכל יום ויום כאשר נתעורר לתשובה חשב למקום פלוני אני הולך ולבית דירה פלונית אני הולך, כדי שיוכל לעשות תשובה באותו מקום על מה שלא עבד את בוראו כראוי, אבל רוגלי מוליכות אותי לבית המדרש, כי חסד עשה ה' עמו שכל המקומות אשר לפי דעתו לא יצא שם ידי חובתו

דברות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרשת חק"ב שנת תשס"ט לפ"ק

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

כלפי שמיא, ולפי ערכו הרמה היה איזה פגם ורצה לשוב עליהם, כולם נאספו ובאו לבית מדרשו, ועל כן ורגלי מוליכות אותי לביהמ"ד, כי כל המקומות נודמנו אליו בבית המדרש, וזכה לתקנם באותו מקום בהיותו בבית המדרש, ולא הוצרך לנדוד ממקום למקום, כי זהו סגולת התורה שמאסף כל המקומות למקומו ואינו צריך לילך למקום ההוא.

ובדרך זה יש לפרש הכתוב בר"פ דברים, אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה, ופירש"י לא במדבר היו אלא בערבות מואב אלא בשביל מה שהכעיסוהו במדבר. אמנם לפי דרכינו יש לפרש דאין מקרא יוצא מידי פשוטו, דאף שהיה משה רבינו בערבות מואב עת הוכיח את ישראל לתשובה על מה שחטאו במדבר ובשאר מקומות, מכל מקום ברוב קדושתו פעל יעשה שכל אותן המקומות שחטאו בהם באו מאליהם לערבות מואב, כי על ידי הדברי תוכחה של משה רבינו באו בני ישראל לתשובה בשלימות גמור, ועם כל זה לא היו צריכים לחזור לכל אותן המקומות, אלא כולם באו לערבות מואב, ונמצא דהיה תשובה באותו מקום ממש, ואם כן הדרש שדרש רש"י עם הפשט בחדא אזלי, שהוכיחם על מה שחטאו במדבר ובאמת היו גם כן במדבר בערבה וכו'. והנה משה רבינו פעל דבר זה על ידי כח התורה, וכמו שנתבאר סגולת התורה להביא כל המקומות אל מקומו, ולזה סיפר הכתוב בעבר הירדן בארץ מואב הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר, ועל ידי כח התורה הביא את כל המקומות לערבות מואב, ועל ידי זה זכו בני ישראל לעשות תשובה בשלימות ולתקן לגמרי כל כתמי החטא.

וכבר היה אמרינו לפרש מה שאומרים (ביה"ר קודם כניסה לסוכה) ובזכות צאתי מביתי החוצה דרך מצותיך ארצה יחשב לי כאילו הרחקתי נדוד, דהנה בחג הסוכות הוא זמן תשובה מאהבה, אכן אם עושים תשובה מאהבה הרי צריך להיות בשלימות והיו צריכים לילך לאלו המקומות שחטאו ולעשות תשובה באותו מקום, אמנם חסד עשה הקב"ה לבני ישראל שבחג הסוכות מתאספים המקומות לתוך הסוכה, ועל ידי זה יכולים לשוב בתשובה באותו מקום, ועל זה רמז הכתוב (דברים טז יג) חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים באספ"ך מגרנך ומיקבך, כי חג הסוכות הוא חג האסיף, שהקב"ה מאסף כל המקומות שבניקל יוכלו לעשות תשובה באותו מקום. וזה שאנו אומרים בזכות צאתי מביתי החוצה יחשב כאלו הרחקתי נדוד, כי כאשר נכנסים לסוכה אשר שם נאספו כל המקומות, נחשב כאלו הרחקתי נדוד לכל המקומות ונחשב התשובה בשלימות כתשובה באותו מקום.

ובעת נראה להוסיף ולפרש המדרש (ילקוט תהלים רמז תתכח) תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגיגו (תהלים פא ד) בחודש שיש בו חג הסוכות. דהנה בטעם תקיעת שופר כתבו הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ג ה"ד) ורב סעדיה גאון שהוא לעורר לתשובה, אמנם איך אפשר לזכות שיהיה התשובה בשלימות באותו מקום שחטאו. ויתכן לומר שבראש השנה הקב"ה מצרף מה שיעשו ישראל בחג הסוכות תשובה בשלימות באותו מקום. (ועד"ז אמר הרה"ק מהרי"ד מבעלזא לגבי תשובה מאהבה). וזה אפ"ל בביאור המדרש תקעו בחודש שופר, להתעורר לתשובה וחשוב כתשובה בשלימות, והטעם כי הוא חודש שיש בו חג הסוכות, הוא חג האסיף שמאסף כל המקומות, ועל כן כבר בראש השנה הקב"ה מקבל התשובה על מה שבחג הסוכות יוגמר שלימות התשובה באותו מקום, ואינם צריכים להיות ניידים ממקומם.

ובזה יתבאר הכתוב לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל, כי על ידי שעושים תשובה ומתקנים החטא ושבו ורפא לו, והרי הקב"ה הוא חנון המרבה לסלות, ומפרש איך באו לתשובה בשלימות שלא נשאר אף רושם קל מהעבירה, הלא שלימות התשובה הוא שיהיה באותו מקום, לזה אמר ה' אלהיו עמו, רמז על התורה הקדושה אשר כולו שמותיו של הקב"ה הם (זה"ק האזינו רח"צ:), גם הכוונה ע"ד שאמרו חז"ל (אבות פ"ג מ"ו) שהעוסק בתורה שכנה שרויה אצלו, וכיון דה' אלהיו עמו הרי יש לו סגולת התורה שיבואו כל המקומות אליו ויתקנם במקומו. ולזה סיים ואומר ותרועת מלך בו, רמז על תקיעת שופר בראש השנה שגם אז אנו רואים שהקב"ה מקבל תשובת בני ישראל אף שאינם חוזרים למקום החטא, אלא המקומות באו אל מקומם, וגם באופן זה הקב"ה מקבלהו ברחמים וברצון. וממשיך עוד ואמר אל מוציאם ממצרים כתועפות ראם לו, ופירש"י לשון עוף יעופף, רמז על יציאת מצרים שאו בא ארץ מצרים לעוף באויר אחרי בני ישראל, והיה תשובה באותו מקום שהוא מדריגה הגבוהה של תשובה.

ובלכתיו בדרך זה יש לפרש מה דאיחא במס' בבא בתרא (דף עח:) אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן, מאי דכתב על כן יאמרו המושלים בואו חשבון, המושלים אלו המושלים ביצרם, בואו חשבון בואו ונחשוב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסידה, תבנה ותכונן, אם אתה עושה כן תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא. ולפי דרכינו יש לפרש על כן יאמרו המושלים, אלו המושלים ביצרם, שהם אומרים בואו חשבון, בואו ונחשוב חשבוננו של עולם באיזה מקומות כבר הגיעו ויחטאו שם חלילה, וצריכים לחזור לכל אותן המקומות כדי שיהיה התשובה באותו מקום, אמנם התקנה לזה תבנה ותכונן עיר סיחון, ופי' בתרגום יונתן יחבני וישתכלל דמיתער ומשיח באורייתא. והרמז בזה שאלו העוסקים בתורה אינם צריכים לעשות חשבון זה, כי סגולת התורה להביא כל המקומות אל מקומו, ולזה אמרו אם אתה עושה כן לעסוק בתורה, תבנה בעולם הזה, שלא יצטרך להיות נייד ממקומו, כי יכול לתקן כל כתמי הנפש במקומו שהוא נמצא, ותכונן לעולם הבא שיהיה התשובה בשלימות גמור.

(המשך בעמוד הבא)

צטציילן בלכה

בירורי הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת "בית ועד לחכמים" ע"י מבצר הכוללים קרית ואל והיו למראת עיניו של הגה"צ דומ"ץ קרית ואל שליט"א
להערות והארות: 845 662 4936 או ע"י הפעקס: 845 781 7213

כמה גזירות מדרבנן שגזרו משום כיבוד

א) מי שתלכך ידיו עם טיט [מאראס"ט], אסרו חכמים לקנחו במפה [האנטוך], גזירה שמוא יבא לכבסו.

ב) ודוקא במפה או שאר בגד שאינו מיוחד לקנח עמו טיט, אבל מותר לקנחו בשמאטע או נעפקון, המיוחדים לזה, דבכה"ג לא שייך למיגור שמוא יבא לכבסו, שדרכן להיות מלוכלכים בטיט.

ג) כתב הגמון אברהם בשם הספר חסידים, ששוב שלא ליקח תינוק בחיקו בשבת פן ישתין על בגדיו ויבא לכובסם (אלא יניח כר להפסיק בין בגדיו להתינוק) ע"כ, ומה"ט טוב כשמחזיק בידו תינוק שיועד שיכול להקיא (ברעב"ן), שנייה שמאט"ע או דיפער"ר על בגדיו כדי שלא יבא לנקות הבגד מהלכלוך ועבור על איסור כיבוד.

ד) ומה"ט טוב ליהרהר שלא להחזיק תינוק שמגעלו מלוכלכים בטיט (מאראס"ט) שמוא יתלכלכו בגדיו ויבא לכבסו, אלא מקודם יחלוץ המגעלים של התינוק.

ה) כבר זכרנו כמ"פ שאע"פ שאם מרטיב בגד עם מים ב"דרך ללכו"ן ליבא איסור כיבוד, (דבכה"ג אין אומרים שריתו זהו כיבוד), מ"מ יש אופנים שאסרו חז"ל לעשות כן גזירה שמוא יבא לסוחטם (וכשסוחטם עובר על איסור כיבוד), ומהאי טעמא אסור ליכנס לתוך אמת המים [פאדע"ל], גזירה שמוא יבא לידו כחיה, ויש אופנים דלא גזרו חז"ל על זה, (וכמו שנתבאר פרטי דין זה בגליון דפ' משפטים).

ו) ויותר מזה, שאסור לילך במקום שיכול להחליק עצמו [אויסגליטש"ן] וליפול לתוך מים, גזירה שמוא יפול שם ויבא לסחוט הבגדים, ומהאי טעמא לא יעבור ע"ג אמת המים [פאדע"ל] אף בזמן שהוא נקשר מלמעלה, משום שעלול מאוד שישבר הקשר מלמעלה ויפול לתוך המים.

ז) וכן אסור לפרוס דאכנעו או קישן על גבי לעווא"ר שמונה שם מים שנטלו עמו הידים כשחורית [נעגל וואסער] (ונוגע לאלו המחמירים שלא לומר דבר שבקדושה כשמים אלו מגולים) גזירה שמוא יפול לתוך המים ויבא לסחוטם (ודוקא בגדים כאלו שמקפיד עליהם שלא יהיו רטובים, אבל מותר לפרוס שמאטע וכיו"ב שאפי"א אם נשרה במים לא איכפת ל"י לסוחטם, וכמו שנתבאר בגליון הג"ל).

ח) ומהאי טעמא לא יניח כלי מלא מים ע"ג דאכנעו וכיו"ב גזירה שמוא ישפוך קצת מהמים על הדאכנעו ויבא לסחוטו.

ט) בגד שנרטב [אף שנרטב מערב שבת] אסרו חז"ל לטלטלו בשבת, שגזרו שמוא יבא לסחוטו (וע' בהערה² הרבה אופנים שיותר לטלטלם).

א) שיעור (מי שייב סעיף י"א) [וע' בערך השלחן (סי' שייב סעיף כ"ב) שהביא האי דינא וסיים דממזומה שאין נהרין בזה ואפשר משום דעתה אין חשש שמוא יבא כשיהי' גם בחול אין דרך לכבס מיד כשנשפת אלא עד שמתקבץ הרבה דברים שצרכים כיבוד ומכבסים כולם ביחד או נותנים לכובסות ע"י, ולדינא קשה מאוד לסמוך על סבא זו נגד דין מפורשת ברמב"ם וש"ע וכל הפוסקים הבאו בלי חולק].
ב) כי"כ הפמ"ג (מ"ז סי' שייב סקי"ג) דבסמרטוט אפשר דמותר לקנח ע"י, וכ"כ המשגיב (סי' ק"ח) וכן החיים (סי' ק"א).
ג) סי' שייב סקי"ב.

ד) סימן רמ"א.
ה) וע"י במשגיב (סי' שייב סקי"ו) שכתב וז"ל וטוב ליהרהר כשכא לבית המדרש להניח כובעו ובגדיו במקום שימוש כדי שלא יפלו לארץ ויעלו אבק עליהם ויבא לחילול שבת ע"כ.
ו) והיינו בבגד שאינו מקפיד שנשרה כמה זמן במים, וע"י שם המקורות פרטי דין זה.

ז) רמ"א (סי' שייב סעיף מ"ו).
ח) כי"כ בברכי"י הו"ד בשערי תשובה (סי' ד' סקי"ח) וע"י בספר מאסף לכל המחנות (סי' מ"ו) מה שהביא בשם הח"ק מצאנו זיעוע"כ בנין זה.

ט) ע"י ברעק"א (בהגהותיו לשו"ע סי' שייב סעיף ט"ו) תניא (סי' שייב סעיף כ"ב) ומשגיב (סימן שייב מ"ב).

י) ס' פשוט דעל שאר משקין כמו יין אדום או שכר וכדו' ליבא איסור זה דאף אם יסחטנו לא יעבור על איסור תורה דליבא איסור דש דק כשצריך להמשקין וכאן איי"צ לחוש לזה דאין הדרך לעשות כן ע"י בתניא (שם).

יא) ע"י בשו"ע (סי' שייב סעיף ט"ו), וגם הוא ק"י ממה שכתב הרמ"א (סי' שייב סעיף מ"ו) עיי"ש, כמובן שזהו דוקא בבגד המקפיד שלא יהי' רטוב עם מים לאיזה זמן.
יב) נתינת כ"אן הרבה אופנים שמותר לטלטל בגד רטוב, (א) אם הוא בגד שאינו מקפיד שיהי' רטוב עם מים (ובגליון דפ' משפטים הרכנו בפרטיות איהו בגדים נכנסים בזה) (ב) אם חלק מהבגד רטוב משאר משקין מותר לטלטלו ואי"צ לחוש שיסחטנו (כמ"ל בהערה ט' (א) אם רק חלק מהבגד רטוב על מנת להטפח (דאז לא שייך כלל לסחוטו), (ה) אם רטובו בגדיו כגון ע"י גשמים אי"צ להפסיק בגדיו ומותר לילך עמהם (שו"ע סי' שייב סעיף מ"ח) (ו) וכן מותר ללבש בגדים רטובים (כ"ב) שם חובא דבריו בפמ"ג (ודוקא אם אין לו בגדים אחרים (במשגיב סי' קס"ב עיי"ש) (ז) שני בני אדם מותר לטלטל בגד רטוב דמכרי' אהדדי (א"ר סי' שייב ססק"פ, ועיי"ש בתהלי"ד דצידד לומר דצריך עריה ב"יא דוק ואכמ"ל), (ח) וכן מותר לטלטלו כלאחר יד כמו בשאר מקוצה (עי' בתהלי"ד סי' רע"ה סקי" ט"ו) (ט) מותר לטלטל האנטובי"ר אחר הרחיצה איי"צ שרטיבו דחכ"כ לא יזרו ע"י ממת דא"א בלא סיפור ורחיצה (עי' במג"א סי' שייב סקי" מ"ח דנסתק א' גם בזמנינו יבולין להקל, ועיי"ש בתניא סעיף ט"ז).

דברות קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

(המשך מעמוד הקודם)

והנה דורשי רשומות אמרו תמו"ז ראשי תיבות זמני תשובה מ'תקרבין ו'באין, והדשים הבאים תמוז אב אלול הם זמנים הימיעדים לתשובה ופשוט המעשים, וכתב באגרא דכלה (בהפטרה לפ' מטות) בענין הימים שמי"ז בתמוז עד ראש השנה שהם ע"ב ימים מנין חס"ד הקודם לדין ראש השנה, דאז מלך במשפט יעמיד ארץ, וזה בחינת קדימת מדה"ר למדה"ד קודם הבריאה דראש השנה, והנה אלו הימים ימי חס"ד, אך כ"ב ימים מהם הם חסדים מכוסים ששפך חמתו על עצים ואבנים בכדי להציל את ישראל, והנה זה חסד גדול רק שהוא מכוסה ונראה שהוא דין. וכזה יוכן נוסח תיקון התפלה בראש השנה ובכ"ן, שאותיות בכ"ן בגימטריא חס"ד כנודע, והנה צירוף התיבה הוא כ"ב ג' היינו אותן הכ"ב ימים אשר בהם החסדים נעלמים ונו"ן ימים אח"כ אשר החסדים מגולים, וזהו הרמוז ובכ"ן אבא אל המלך, היינו בראש השנה שאז הוא בחינת מלכות שמים מלכותו בכל ממשלה דינא דמלכותא, עכ"ד. בשבוע זו מתחילים הע"ב ימים, ואחריהם נבא אל המלך ויצטרכו ליתן דין וחשבון על כל דיבור מעשה ומחשבה, והחכם עיניו בראשו מתחיל להתכונן עוד בזמן אשר מתקרבין ובאין, ועומד על המשמר שלא יחטא עוד, בכדי שלא יצטרך לתקן הרבה.

והנה מדרך העולם בחדשים הללו לנסוע למרחקים במקומות הנופש, זה פונה לכרמו וזה פונה לזיתו, וביותר צריך לזרז על שמירת העינים שמירת הדיבור ועל כשרות המאכלים, וכהנה וכהנה כמה ענינים קלים כחמורים אשר ישנם המקילים עצמן בחדשים הללו, וידוע מה שאמר מרן דו"ז זלה"ה בדברות קדשו בדרשה יום שב"ק פרשת בלק שנת תשט"ז דכאשר נוסעים למעונות הקיץ ומתפרדין מהחברותא צריכין לידע שאע"פ שנוסעין מהחברותא אבל מהשי"ת אין נוסעים מקי"ה גם שם נמצא כמו בעיר ומלא כל הארץ כבודו. ודבר זה צריכים אנו לשים אל לבנו, כי השי"ת רואה ומשגיח בכל רגע ורגע על כל מעשיו, ואנה מפניך אברה, ועלינו לזכור כי אחר ימי הקיץ באים הימים הקדושים, ואז יצטרכו ליתן דין ומשפט על כל מעשה ומחשבה, ויצטרכו לחזור לכל אותן המקומות שחטאו לתקן שם שיהיה תשובה באותו מקום. ועל כן מי שהוא בר דעת יעמוד על המשמר שלא להתלכלך בעונות ח"ו, שלא יצטרכו אח"כ לחזור לאותן המקומות ולעשות תשובה באותו מקום.

והשי"ת יעזור שהחדשים הללו חדשי העינים יעברו על בני ישראל כלי שום מכשול בגשמיות וברוחניות, ונזכה להשיג ולשמור על העינים ועל המחשבות, ולעבוד את השי"ת בשמחה, ואם יש עתות פנאי שאינם הולכים למקום העבודה יראו למלאות הזמן בלימוד התורה, ויסיפו שעות בעסק התורה ובעבודת התפלה ושמירת המצות, והשומר עמו ישראל ישמור בשמירה מעולה את אחינו בני ישראל בכל מקום שהם, שלא ישמע ח"ו שוד ושבר בגבולינו, ושומר צאתנו ובואינו, וימי הקיץ יעברו בכי טוב ובבריאות לנו ולכל ישראל, והשי"ת יעזור שהימים האלו יתפכו לששון ולשמחה למועדים וימים טובים, ונזכה לביאת הגואל בהתרומתת קרן התורה וישראל ובהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

מתוך דברות קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א

בסיומ מס' הגיגה והתחלת מס' מכות יום א' פינחס תשס"ט

מען גייט לערנען מס' מכות, אויב ס'איז חלילה באשערט אויף א איד מכות און יסורים, מוז דאס נישט זיין בפועל, און אז מען וועט לערנען מסכת מלקות וועט מען האבן אלע מכות אפגעקומען. און פארדעם זאגט די גמרא (סוף מס' חגיגה) אז תלמידי חכמים אין אור של גיהנם שולט בהם, ווייל יסורים ממרקין עוונותיו של אדם, קומט אויס אז מ'לערנט מסכת מלקות איז דאך כאילו ס'איז געקומען אויף דעם מענטש אלע מכות, ממילא אז ס'איז געקומען אלע מכות אויפן מענטש איז דאך יסורים ממרקין עוונותיו של אדם, איז ער דאך שוין אפגעקומען דעם גיהנם אויף דער וועלט, נו פארוואס זאל זיך נאך קומען עונש אויף יענע וועלט, וועגן דעם איז פארא תלמיד חכם די אור של גיהנם טאקע נישט שולט.

ווייל איך מ'סיים זיין מיינע ווערטער מיט א מעשה, דער בעלזער רב זכרונו לברכה האט געזאגט א איידעם ער האט געהייסן רבי פנחס מ'האט אים גערופן רבי פיניע'לע פון אויסטילא, ער איז געווען רב אין אויסטילא, ער איז געווען א טשערנאבלער אייניקל, די טשערנאבלער אייניקלעך האבן אסאך געפאסט, [דער טיט זכרונו לברכה האט פארנאכטלע יעדן מיט אים אנאיינעם צוויי וואכן, איז ער געזען מיט טלית ותפילין ביז פארנאכטלע יעדן טאג, גערשט פארנאכטלע האט ער אויסגעפאסט, אזוי איז געווען יעדן טאג די גאנצע צוויי וואכן], בקיצור ער האט אסאך געפאסט, ווען ער האט געגעסן קאסט ביים בעלזער רב (זיין שווער) האט ער אמאל געמאכט א סיומ מסכתא מ'האט פארציילט פארן בעלזער רב אז רבי פיניע'לע מאכט א סיומ אויף יענע מסכתא, האט דער בעלזער רב געזאגט זאל ער מאכן א סיומ אויף מסכתא תענית, אזוי האט בעלזער רב געזאגט. אונז גיי מיר יעצט לערנען מסכתא מכות, און מיטן אייבערשטן הילף דעם זומער וועל מיר אדורכלערנען און מ'סיים זיין די מסכתא, דער אייבערשטער וועט העלפן אז מיר וועלן דורכלערנען מסכתא מכות, און דער אייבערשטער וועט העלפן אז מיר וועלן מאכן סיו"ם אויף מסכתא מכות, און דער אייבערשטער זאל העלפן אז ס'זאל זיין אך טוב לישראל, אז די מסכתא וואס מיר גייען לערנען זאל ברענגען השפעות טובות פאר כלל ישראל.